

jeles munkát is a közönségnek általadni. E' kötet, mely egy magában álló, külön munkát képez, Pestalozzi egység- és részlet' számtáblával, 's öt fali olvasóablával együtt, 50 kr. c. p. Azonban az utóbbiak, különösen az elemi iskolák számára illy czímmel: Fali A. B. C. és olvasóablák, prof. Wurga Jánostól' külön is árultatnak; példánya 20 kr. c. p. Pesten aug. 11 d. 1837. Dr. Schedel Ferencz, titoknok.

MAGYAR TUDÓS TÁRSASÁG. Hrabovszky Dávid úr Kassán, két kötetben legújabbban megjelent 'utazási rajzai' ból a' m. ak. pénzalap némű nevelésére 20 példányt küldte a' titoknokhoz. A' két kötet' ára együtt 2 ft. 20 kr. c. p. 's találtatik Pesten Eggenberger József, academiái könyvtárosnál. Pest, aug. 18d. 1837. Dr. Schedel Ferencz titoknok.

A' MAGYAR TUDÓS TÁRSASÁG' aug. 7dikén és 10kén tartott kisgyűléseiben folytatólag a' tájszótár' vizsgálatával, 's nyomtatás végett beküldött kéziratok' ügyével foglalkozott. Az utóbbiak közül egy philozophia 's két drama' munka a' megbízott vizsgálók' tudósításai' következtében nyomtatástól elmozdított; ellenben Euripides' Iphigeniájának Guzmics Izidor r. tag által készült fordítása Schedius Lajos' t. és Kölcsey Ferencz r. tagok' előadására, a' 'görög classicusok' című gyűjteménybe fölvetel végett ajánlatot a' nagygyűlésnek. — A' könyvtár' részére a' következő írók, következő munkáikat küldék be: 1. Schams Ferencz, a' Magyarország' bortermesztését és borkészítését tárgyzó folyóirása' 2dik füzetét. (Pest, 1837.) 2. Pólya József lev. t. Observations de herpete. (Pest, 1837.) 3. Gévay Antal l. t. A' gyarmathi és szónyi békekötés' cikkelyeit diácul, magyarul és törökül. (Bécs, 1837. 2. füz.) 4. Takács Éva, munkái' 2 kötetét, (Buda, 1829). — A' kézirat-tárt Szidor Antal kassai kir. prof. néhai Miádszenti Dániel' igen bő népdal-gyűjteményével nevelte.

A U S Z T R I A.

Bécsben alig várják Granichstüden orvos-tanár vizgyógyintézete megnyitását, melyet az a' priesznitzféle mintájára alapította. A' várakozás annyival élénkebb, mivel Granichstüden vizgyógyászatrul írt zsebkönyve 's több szerencsés orvoslata igen isméretes és számos méltánylóra talált. Ezen intézet Béctül két mérföldre, édeni vidéken fog fölállítani a' brühli hegysoron Laab falu mögött. Hallomás szerint, már több, 's köztük sok főrangú, beteg jelentkezik az intézet hasznában részesülő szándékkal.

P O R T U G Á L I A.

Lisszabonba m. h. 24ikén a' zendülő vidékekről érkezett hírek szerint az 1826iki charta védei a' vesztesek, mert a' nép csak hanyag nézője a' katonai lázongásoknak. A' Lisszabonbul Bandeira vezérlete alatt küldött csapatok Portoba érkeztek, onnan Valenciába nyomulandók, hol a' zendülők karzai erejüket központosíták. Geraz de Lima marq. (Luiz do Rego tábornok) 's Luiz de Brito a' 9ik gyalogezred alezredese, több tiszttel együtt le hagyá magát beszélgetni Pimento Antonio által a' zendülésben részesüléstül. Nyomos hír az is, hogy Lisszabonon fölül a' Tajo partján fekvő Santarem erősségben, hol Saldanha intézé a' lázadást, már minden lecsöndesült. Portoban is csilapultnak állítják a' forrongást. Lisszabonban hasonlóan minden békelábon áll és senki nem kételkedik a' főnálló alkotmány győzelmén. Jul. 24ikén nagy ünnepellyel tarták meg a' restauratio negyedik évnapját, mellyen Terceira hg diadalmasan nyomult a' fővárosba. Az ünnep nagyszerűsítése végett a' Tajon horgonyzó minden hajóra lobogók tűzettek, 's algyudurrogások ropogtak; a' királynénál pedig udvarlat (Lever) tartaték a' Necessidades palotában.

I eiria báró, a' minho-tartományi zenebonáskodók vezére, hosszú fölszólítást bocsáta csapatához, mellyben a' mostani kormány hibáit fekete színekkel fösztí, hogy velök meggyűlöltesse, 's a' pedroi charta helyreállítása iránt annyival indulatosb vágyot gerjessen bennök.

S P A N Y O L O R S Z Á G.

Madridi julius 29iki levél következőleg szól: Az igazgató királyné épen most erősíté meg a' cortesgyűlés ama' határozatát, melly a' tized-eltörlesztést, minden klastrom megszüntetését, némű csekély kivétellel, 's általában az egyházi javaknak nemzeti tulajdonná tételét tárgyazza. Eddig az egyháziak élelmzése 's az isteni szolgálat jobbadán a' buzgózkodók adakozásibul került ki; ennek nagy része az országra háramlott vissza, más részire pedig a' szegények számoltak; ezentul várakozni kell a' papságnak, ha sikerül e az országlásnak saját szükségait kielégíthetni egyenes adóbul. Mindezt pedig maga a' törvényhozó testület intézé így, 's most, miután a' zárdákat, az egyházi edényeket 's javakat, nemkülönben a' tizedet megszüntették, lerombolandják a' spanyol egyház os épületét, a' pápaszék jogait is, mellyek szerződésesen alapulnak; lábball fogják azokat tapodni, 's mind azt önhatalmulag intézni el, mikhez az egyház fejének megyegyezése is szükséges volna. A' cortes által az egyházi javítások kidolgozására megbízott választmány azt javasla, hogy az ország semmi más gyámhatalmat ne ismérjen el, mint a' koronáét, holott eddig a' pápa 72 egyházi alapítványrul intézkedhetett; továbbá, hogy az egyházi lovagrendek, követségi ítélőszék 's a' t. törlesztessenek el; haton kívül minden más ünnep tiltassék el; az ország 47 püspökségre osztassék a' polgári kerületekkel vagyis tartományokkal egészen megegyezőleg; a' toledo püspök Madridba helyeztessék által, öt új püspökség állitassék, ellenben tizenhatsz régi püspökség, apáság 's a' t. törlesztessék el, 's minden püspökségben csak egy káptalan legyen. Az egyházi személyek fizetésirül is a' biztosságnak kelle gondoskodnia. Minden érsek évenkénti fizetése 120 ezer real, minden püspöké 80 ezer, a' legalsóbb osztályu papoké 3300, a' legfőbbeké vagyis negyedrendűeké pedig 10 ezer real. Ez indítvány általá-

nyos tartalmát m. h. 26ikán fogadá el a' cortes, 110 szóval 17 ellen, 's tapasztalhatni, hogy azok beszélnek most az egyház ellen legindulatosabban, kik az alaptörvény megállapításakor a' türelmetlenségért harczoltak. Ugyan jul. 29ikén következő cikket szavazott meg a' cortes: A' kormány betöltendí az üres egyházi hivatalokat az egyháztörvények által kiszabott időhatár közben. Ha a' körülmények gátolnák e' végzemeny foganatosításában: remélhető, hogy szokott buzgalma szerint minden eszközt használand, azt a' lehető legrövidebb idő alatt végrehajtani, 's errül a' cortest tudósítani. — Ez annyit tesz, hogy ha a' pápa a' kormány által kinevezett püspökök megerősítő oklevelét kiadni vonakodnék, a' kormány más valamely módot találjon, az egyházi rendeletekben kiszabott pápai megerősítés nélkül hivatalaikba iktatására a' püspököknek. Legfőbb pártolójí az illyféle indítványoknak négy papkövet; név szerint Velasco, Venegas, Gil Orduna és Garcia Blanco. Öst. Beob.

Espartero administerré van kinevezve Almodovar gróf helyébe; mit több lap szerföltött helytelenít, 's nem lát egyéb okot, melly a' kormányt e' lépésre bírhatia, mint csupán, hogy őt a' hadseregtül eltávolíthassák. Mint hiszik, a' kormányfériák közül még többet is kimozdítandnak hivatalából. Calatraváru is rebesgetik, hogy a' ministerségbül kilépend 's helyébe Campuzano parisi követ jutand.

Bayonnei levelező azon meggyőződését nyilvánítja a' Journ. des Débatsban, hogy ha d. Carlos az Ebron átmenetekor több ön-bizalommal 's bátor elszántással birt volna, könnyen Madridba jutathatód vala, mert Oraának hosszas idő kelle megszélyedt csapatinak összegyűjtésére, Espartero pedig még az éjszakai seregtül volt; más részrül ellenben korholja a' királyné hadvezérít is lassúságúért 's munkálataik össze nem függése miatt. Ugy véli a' levelező, hogy d. Carlos most egy időre a' cantaviejai hegyekbe fog vonulni, de azt hiszi, hogy ott sem maradhatand soká' elelmi fogyatkozás miatt. A' felső Ebronál, ugymond levele végén, több napig nem mozdulhata helybül, 's nem szállhatott csatasikra Escalara tábornok, élelemszerei hiányzata miatt. Illy körülmények közt a' navarrai juntára parancsolt, hogy neki 25ezer piasztert állitson elő, ellenkező esetben annak tagjait fölaggatással fenyegetvén. Senilhes (franciazia esztos) is mindenkép ügyekezett a' bajon segíteni; de hijában, az ürestárokbul semmit sem teremthetett elő, 's mindössze 116 ingre tudtak szert tenni. Az itteni carlospártiak nem titkolják e' miatti szomorúságukat. Ők egészen más következményt reméltek azon ígértül, mellyet nekik d. Carlos, Madridba menetelérül tön, biztositván őket, hogy ebben semmi nem gátolandja őt. E' szép ígért 's biztatás nem teljesülhete, 's ha még azt valósitni akarná, alkalmasint mind a' két félnek előrül kellene a' harczot kezdeni. Egyéb tudósítások szerint is oda járul a' vélemények többsége, hogy d. Carlos minden módon ki akarja kerülni a' csatát 's az albarracini és cantaviejai hegyekben szándékozik magát megfészkelni, ho' a' tartományokban ide 's tova kóborló Quilez, Tallada, Esperanza és Aznar czimborafönökök szerzendnek élelmet, zsákmányaikbul. E' csoportok összesen Gezer, Cabrera hadserge pedig 13 ezer főbül áll; Espartero 25 ezer harczost vezet ellenük, 's legközelbi levelében azt ígért, mint mondják, az igazgató királynénak, hogy d. Carlos fogva viendi Madridba. A' trónkövetelő mostani tanácsadója 's meghittje Cabrera. Ez korlátlan hatalommal bir, 's tetszése szerint börtönözthet be, kit akar.

Saragossai levél jul. 31érül 's némelly határvidéki lapok egy útközetrül tesznek említést, melly állitólá m. h. 27ikén Cantavieja vidékén a' carlospártiak 's Oraa hadserge közt történt; egyébiránt még részletes adatok nincsenek róla.

A N G L I A.

A' True Sun a' Norwich Mercury után rettentőket beszél a' toryk által e' várhelyen (borough) elkövetett megvesztegetésekrül, hol azok mintegy 700 szózatot, néhányat 50- sőt 200 font sterlinggel is vásárlottak meg; voltak azonban dicséretes kivételek is; például egy szegény borbély 30 souveraindot, egy gyolestakács pedig, nyolcz élő gyermek atyja, kinek minden kész pénze 2 shillingből állott, reggel még nagyobb pénzmennyiséget vetett meg.

A' Standard szerint a' megyei választások a' toryk részire ütnek nagyobb részben kedvezően, noha ittott ezekben is választatnak szabadelműek. — A' ministeri lapok arra szólítják föl a' választókat, hogy a' toryk és tulzó radical fél állnak szemközt, 's ha e' két közt kell választaniok, inkább mindig a' radical mellett szavazzanak, nehogy valamely conservatív követ-választás által a' képviselők elnyesszék. A' következő választások, t. i. J. Grahamé keleti Cumberlandban, Humeé 's Bingé Middlesexben és Francis Burdetté Wiltshireben, leghesvb vitatás alatt vannak, sükörök legkétesb 's elhatározásukra az újságok pártjaik mellett minden eszközhöz nyulnak. A' Sun például Wiltshire választójit következőleg szólítja meg: „Vegyetek példát a' wigtownshirei választóktul, kik a' zsoltarének-lő farizeust (ki ha megejtheti vala, még a' fünek 's virágnak is megtiltotta volna vasárnap a' növést, ki a' vendégházakat, vasútakat, 's örömkerteket jámbor átok alá zárta) elkergették, hogy háborítatlan függessen eszméletein. Mind a' két baronet semmit sem ér. Ha nem akar menni, kérdezzétek csak tőle: mi lön toryk elleni gyűlölségéből, mellyet sirba kívánt magával vinni? Mi lett forró szeretetéből a' szabadság iránt? Mi terveiből az általános szózatjog, három éves parlament, 's titkos szavazás mellett, mellyeket 3 év előtt a' korona 's horgony vendéglőházban felolvasott? 'S ha nem akar felelni, fordítsátok lovai fejét ismét London felé, 's mondjátok neki, hogy inkább a' szél.

vitorlát választják tornyotokon, mint olly férfit, ki elesküsi azon elveket agg korában, mellyeknek évei virágában 's erejében hódolt.

Middlesexben a' szavazás 3kán igen ingatag volt. 4 órakor délután a' szavazatok így állottak: Wood (tory) 3728, Pownall (tory) 3533; Byng (reformer) 3685; és Hume (reformer) 3422 szó-zattal. Hume, kit a' Standard fölötté gyaláz, a' Chronicle pedig igen magasztal, egész napon által folyvást kisebb számban vala. A' szavazást aug. 4én is folytatták. (Legújabb tudósítások szerint e' nap délután folyvást kisebbszámú szavazattal bírtak a' szabadelmű jelöltek.)

A' parlament-választások a' megyékben nem igen kedvezően ütnek ki a' ministerség részire. Middlesexben Hume megbukott. A' szavazást aug. 4én végezték. De megválasztott Byng radical 's Hume helyett Wood tory. A' tory lapok kurjongatnak e' miatt örö-mükben. Dublinban O'Connell Dániel megválasztott ugyan, de cse-kély szótöbbséggel. O'Connellt Kilkennyben is megválasztották. — A' skót 's irlandi választások azonban hihetőleg helyrehozzák a-zon veszteséget, mit a' ministerium az angol megyékben szenvedé. Az angol városokban is győztes lön a' ministerium. A' toryk olly annyira emelgetik fejüket, hogy már arról gondolkodnak: miképte-hessék Sugdent Abercromby helyére alsóházi elnökké (speakerré.) Noha ezuttal több választáskor történtek rendháborítások kisebb na-gyobb mértékben, komolyabb kimenete azonban csak a' nyugoti yorkshireinak volt, hol Wortley a' tory jelölt nagy életveszélybe jutott, 's csak az által menekheték meg, hogy ellentársai ótalmához já-rult. Ezek Morpeth lord és Sir. G. Struland valának A' „kékek“ és „sárgák“ megütköztek, 's több halál és számos megsebesítés lön annak következtése.

Dublin város részére jul. 3fén történt a' jelöltek megneveztetése. Népesorok feszült várakozásban már kora reggel óta állának a' Co-urthouse mint a' közelgő harc láthelye körül. Előtte hét nagy sza-vazási sátor vala fölállítva. Kevéssel 10 óra előtt nagy örömkialtás O'Connell és Hutt szabadelmű szószedőjei jövetét jelenté, utánok nem sokára West 's Hamilton conservatív ellenfeleik következtek, kiket pártjuk „kenti tüzzel“ üdvözlött. Kevéssel lecsilapulván a' zaj, O'Con-nell egy padra hágott, 's kiálta: „No 's legények! Halljuk az irlandi kiáltást: „Hurrah a' királynéért!“ Mind a' két párt versenyeni lát-szék, mellyik képes hűséges érzelmeit hangosabban kifejezni. A' közönséges előzmények után a' város lordmayorja személyesen hozá javaslatba Hamilton Sándor Györgyöt mint jelöltet. Hamilton és West azután előadák politikai hitvallásukat. Felelt nekik O'Connell ismeretes nézetei megfajlásával. Beszéde végén felolvasá J. Russell lord le-vélet Mulgrave lordhoz, mellyben a' királyné teljesen javolja Irland igazgatását, 's erre West és Hamilton urakhoz fordult e' kérdéssel: „Készek vagytok e' ő fölségével a' királynéval e' pontban egyértel-műen cselekedni? támogatni fogjátok e' Mulgrave igazgatását? Ha igennel felelték, akkor nyilvánítom, hogy én 's társam a' megvá-losztatásról lemondunk“ Hamilton: „Nem, mi nem fogjuk azt tá-mogatni.“ O'Connell: „No, ez már legalább őszinte beszéd; de hol hát hű érzetek? Világosan nem a' királyné 's kormánya ellen támad-tok é? Előbb ugy e' a' királynénak Eljént kiáltottatok, mert el nem kerül-hettétek. Így tehát diadalmaskodtam fölöttetek; mert az Eljént kicsi-kartam töltetek.“ Erre kézemelés következék, 's a' sherif nyilvánítá, hogy O'Connell és Hutt részén a' többség. Másnap megkezdék a' szavazást, a' toryk sürgetésire. Az egész választás minden csend-háborítás nélkül ment véghez, csak midőn Moore ur Hamilton mellett beszélt, támadt a' karzaton mozgás, melly alkalommal va-laki gyilkot ránta. Azonnal kiáltozák: „Semmi hannoverait! Ki a' han-noveraiakkal! 's a' t.“ Ezen embert elfogták. A' Standard következő történetet beszél, ha igaz: „Miatán West a' szónokalkotványon azon vádat elutasítá, mintha ő kath. bérnökei iránt keményszivű volna, azt adá még hozzá, hogy O'Connell igen gyakran szemére hánytá testi rutságát, de ő (West) legalább nem ékesíti magát idegen tollakkal. Ha O'Connell ur kellemes személyességgel (külsőséggel) dicsekszik, vegye csak le vendég-háját a' Bond-Streetbelit, 's úgy lépjen a' nép szeméi elé, akkor majd kiki megítélheti, ki kettőjük közül a' szeb-bik! Erre rögtön lerántja O'Connell vendég-háját, 's természetü kopasz-ságában állott. E' tett hatása leírhatlan volt; O'Connell arca szeszély-től és tréfásságtól sugárzék. Az egész gyűlés, a' sherif, a' jelöltek, a' narancs-színtiek (orangisták) és zöldek (szabadelmű irlandiak) fe-ledek egy perczig a' választási harcot e' mulatságos jelenés hatásá-nak teljes élvezetése miatt. — O'Connell levelet bocsátott Kildare választójához, hogy az ifju Rutvent ne válasszák meg, mert titkos orangeférti 's népellenesség. — Aug. 3án megszűnt a' nyilvános or-gász az elhunyt királyért. — Az udvari még eltartand egy ideig.

A' M. Chronicle, melly még aug. 4ikén is igen buzdítá a' middlesexieket, hogy csak válasszák meg Humet, annak kimarad-láról következőleg értekezék: „Nem titkoljuk a' fájdalmat, mellyet a' miatt érezünk, hogy olly koros 's érdemteljes statusférfit olly fiatal győzött meg, kinek érdemeit eddig Middlesex választóji teljes-séggel nem ismerik, habár azokat a' fashionable (divatszertű) körök-ben eléggé becsülik is. Azonban Hume ur hathatósan nyilvánítot-ta: „En Middlesexben legyőztem, de a' toryk rosszul számoltak. Biztosíthatom őket; hogy nem szabadulnak meg tőlem.“ Mi azon gondolattal vigasztaljuk magunkat, hogy a' middlesexi reformerek győzendők valának, ha a' szózat-szedésre (canvass) illő szorga-lommal ügyeltek volna.“ Hozzá teszi azután: „A' ministerek ugyan nem fognak olly szaporodást nyerni előbbi többségükhöz, minőt ohajtottak, de Skótzában 's Irlandban elégnél is többet fognak kap-

ni arra, hogy angol megyebeli veszteségeiket helyre hozzák. Tár-mint akadályozzák a' toryk a' ministereket, ók még most is olly mesz-sze vannak a' hatalom birtokától, mint valaha. —

Az Allg. Ztg. az Öst. Beob. szerint hibásan jeienté, hogy O'Connell Dublinban már megválasztott, mivel a' tudósítások Dublinból a' szavazás másod napjáról szólnak, pedig Irlandban a' szavazás nem két napig tart mint Angliában, hanem ötig. A' leg-újabb tudósítások szerint tehát O'Connell csak többséggel bírt versenytársai fölött, de a' szavazásnak még vége nem volt. — A' legfiatalabb parlament tag ez úttal alkalmasint Paget Alfred lord leend, ki imént lefolyt jun. 29én mult el husz onegy éves. —

A' bukernyővel rosszul sikerült próba által szerencsétlenül ösz-szerombolt Rob. Cocking haláláról a' halottvizsgáó bíróság következő határozást hozá: „hogy a' megholt véletlenül és balsors által veszett el, különféle tetemes sérületek miatt, mellyeket egy általa föla-lált, 's készített bukernyőben a' léghajóbul leeste által szenvedett; 's hogy a' mondott bukernyő, mivel egy ember halálát okozta, en-gesztelő áldozat gyanánt a' királynéra jut (ki itt Isten helyét viseli).“ Az eskütszék egyszersmind komolyan megrová azon föld birtoko-sát, mellyre Cocking lebukott, mivel az a' bukernyőt 's holttestet hat-pence árért mutogatá azon csalfa ürügy alatt, hogy a' bevétel az özvegynek van szánva. — Példaul arra, milly szorosan van az angol törvénytisztogatás arra számítva, hogy semmi ártatlan ne vonassék vád ügybe, 's hogy a' jogot a' vád érdekén túl nem viszi, szolgálhat az, hogy a' halottvizsgáó, mielőtt Greent, ki Cockingot bukernyőstül léghajójához kötve a' magasra vontatá, kihallgatá, megintette, hogy válaszában semmit se mondjon, mi őt magát (Green) bekeverhetné. (A' mi törvényünkben is megvan, hogy maga ellen az ember semmi vallomást tenni nem tartozik. Mennyire különbözik e' jogelv a' francia bánásmódtul, hol az embert gyakran csak pusztá névha-sonlat miatt is börtönbe hurcolják!)

FRANCZIAORSZÁG.

A' Jour. de Paris tudni akarja, hogy azon, 250,000,000 frank-ból álló, új kölcsön, mellyet Anglia biztosítása alatt kellett volna a' mad-ridi kormány részire kötni, épen az alkukötés pillanatában megsemmi-sült, mivel Franciaország ellenmondott azon kereskedési szerződés-nek, mellyet Anglia biztosításaért mint hasonértékűt köte ki magának. Így tehát a' tuillériák kabinetje nemcsak maga semmit nem tesz a' spanyol királyné, 's kormány fölségűtetésére, hanem még mások-nak, kik azt tenni készek volnának, gáncot gördítget útjukba. —

Orleans hg utazásáról Rouenbe a' Moniteur azt említi, hogy a' maire a' hghöz intézett megszólításában azon inséget 's hanyatló állapotot tévé beszéde fő tárgyává, mellyben a' város kereskedése sünnylik. — Válaszában a' hg ígerte is, hogy megvizsgálandja, mi az inség oka, 's millyen eszközök által segítheti rajta. — Midőn Elbeuf nevezetességeit megnézte Orleans hg 's nője, megmutaták nekik egyszersmind azon szép törvénytisztogató teremtet, mellyben va-laha a' parlamentek tartattak, hol II. Henrik király oct. 8án. 1580-ban valamennyi hggel, párral, bíbornokkal, a' korona nagy tiszteivel törvénytisztogatót tartott. — Orleans hg 's hgné Havreba aug. 3kán ér-keztek 's megjelentek azon tánczvizgalomban, mellyet tiszteletük-re adtak. —

Ama' Ferrand nevű, nem rég Havreban elfogatott piemonti szökevény a' juniusi zendülésekben 's lyoni lázadásokban tünteté ki magát, azután pedig Angliába szökött. Azt mondják, Angliában azt állította: Fieschi, Albeaud 's mások csak gyöngé fők; ő képes lesz megölni a' királyt, mert ő semmit sem hájt a' környezetre. Midőn ké-sőbbben a' gőzhajó Southamptonból Havreban jul. 29kén megjelent, megtudták, hogy valamely ember is kiszállott, ki útlevelében Fer-rand nevet visel. A' rendőség őt azonnal fölkeresé elfogás végett. Több rendjelt találtak nála 's egy csomó fehér port. Megjegyzik, hogy Ferrand megérkezése Orleans hg utazásával Havreba, 's min-denféle lázító iratok fölraggatásával épen egy időre esik, mellyek arra szólíták föl a' népet, hogy azon ün-n-pi tánczvizgalmat, mellyet a' városi polgárság a' herczegnek ad, ne nézzék el nyugotlan. Aug. 3kán összecsoportozás történt a' maire háza előtt, hol lármáztak és süvöltöztek. A' nemzetörtség és sorkatonaság közáporral fogadtatott, de végre a' sokaság csakugyan elszélyesztetett. Ferrandot Parisba vitték. —

Martin du Nord a' francia kereskedési minister kíséretetül aug. 3kán érkezett Londonba, honnan azonnal Manchester, Liver-pool, és Birmingham felé utazott a' vasutakat és gyárokat megte-kinteni. Orleans hg 's hgné aug. 5én délben hagyá el Havret. Egy nappal előbb azonban meglátogatták „Lyon város“ nevű amerikai gőzhajót, mellyek legénysége ünnepélyesen fogadá a' magas látogatókat. A' havrei nemzetörtség hangászkará e' hajón a' Marseillai-se zengésével fogadá őket. — Az utóbbi három hónapban 6,023,000 franknyi pénz érkezett jelenték a' vámhivatalnál. Havreban az egye-sült statusokbul 1834ben a' bevétel az első hat hónapban nem volt több 200. franknál. — A' Havreban elfogatott piemonti szökevény, — Ferrand — Parisba vitetett a' Conciergeriebe. Több izbelivallatási közben nagy elbizottságot mutatott. — Morillo (Carthagená gróf) spanyol tábornok a' barégesi fürdőben meghalálozott. — A' fran-czia udvar Fulkastélyban fog egy ideig nyaralni.

Parisi levél szerint, jul. 25rül, Laffitte hitelbankja már meg-kezdé munkálatit, még pedig minden reményt haladó következmé-nyekkel. Laffitte csak 50 milliónyi alaptőkét ohajta, 's 14 nap a-latt már 65 millió volt aláírva. Két év mulva pedig az egész parisi kereskedőség kapcsolatban állandó e' basznos vállalattal, melly 25

Jelen munkát is a közönségnek általadni. E' kötet, mely egy magában álló, külön munkát képez, Pestalozzi egység- és részlet' számtáblával, 's öt fali olvasóablával együtt, 50 kr. c. p. Azonban az utóbbiak, különösen az elemi iskolák számára illy czímmel: Fali A. B. C. és olvasóablák, prof. Wurga Jánostól' külön is árultatnak; példánya 20 kr. c. p. Pesten aug. 11 d. 1837. Dr. Schedel Ferencz, titoknok.

MAGYAR TUDÓS TÁRSASÁG. Hrabovszky Dávid úr Kassán, két kötetben legújabbán megjelent 'utazási rajzai'ból a' m. ak. pénzalap némű nevelésére 20 példányt küldte a' titoknokhoz. A' két kötet' ára együtt 2 ft. 20 kr. c. p. 's találtatik Pesten Eggenberger József, academiái könyvárosnál. Pest, aug. 18d. 1837. Dr. Schedel Ferencz titoknok.

A' MAGYAR TUDÓS TÁRSASÁG' aug. 7dikén és 10kén tartott kisgyűléseiben folytatólag a' tájszótár' vizsgálatával, 's nyomtatás végett beküldött kéziratok' ügyével foglalkozott. Az utóbbiak közül egy philosophia 's két drama' munka a' megbízott vizsgálók' tudósításai' következtében nyomtatástól elmozdított; ellenben Euripides' Iphigeniájának Guzmics Izidor r. tag által készült fordítása Schedius Lajos' t. és Kölcsey Ferencz r. tagok' előadására, a' görög classicusok' című gyűjteménybe fölvétel végett ajánlatott a' nagygyűlésnek. — A' könyvtár' részére a' következő írók, következő munkáikat küldék be: 1. Schams Ferencz, a' Magyarország' bortermesztését és borkészítését tárgyzó folyóirása' 2dik füzetét. (Pest, 1837.) 2. Pólya József lev. t. Observations de herpette. (Pest, 1837.) 3. Gévay Antal l. t. A' gyarmathi és szönyi békekötés' cikkelyeit diákul, magyarul és törökül. (Bécs, 1837. 2. füz.) 4. Takács Éva, munkái' 2 kötetét, (Buda, 1829). — A' kézirat-tárt Szidor Antal kassai kir. prof. néhai Mindszenti Dániel' igen bő népdal-gyűjteményével nevelte.

A U S Z T R I A.

Bécsben alig várják Granischstüden orvos-tanár vizgyógyintézete megnyílását, melyet az a' priesznitzféle mintájára alapítá. A' várakozás annyival élénkebb, mivel Granichstüden vizgyógyászatrul irt zsebkönyve 's több szerencsés orvoslata igen ismeretes és számos méltánylóra talált. Ezen intézet Béctül két mérföldre, édeni vidéken fog fölláttatni a' brühli hegysoron Laab falu mögött. Hallomás szerint, már több, 's köztük sok forangu, beteg jelentkezik az intézet hasznában részesülő szándékkal.

P O R T U G Á L I A.

Lissabonba m. h. 24ikén a' zendülő vidékekről érkezett hírek szerint az 1826iki charta védei a' vesztesek, mert a' nép csak hanyag nézője a' katonai lázongásoknak. A' Lissabonbul Bandeira vezérlete alatt küldött csapatok Portoba érkeztek, onnan Valenciába nyomulandók, hol a' zendülők karzi erejüket központosíták. Geraz de Lima marq. (Luiz do Rego tábornok) 's Luiz de Brito a' 9ik gyalogezred alezredese, több tiszttel együtt le hagyá magát beszéltetni Pimento Antonio által a' zendülésben részesüléstül. Nyomos hír az is, hogy Lissabonon fölüll a' Tajo partján fekvő Santarem erősségben, hol Saldanha intéző a' lázadást, már minden lecsöndesült. Portoban is csilapultnak állítják a' forrongást. Lissabonban hasonlag minden békélábon áll és senki nem kételkedik a' főnálló alkotmány győzelmén. Jul. 24ikén nagy ünnepélytel tarták meg a' restauratio nyedek évnapiját, mellyen Terceira hg diadalmasan nyomult a' fővárosba. Az ünnep nagyszerűsítésre végett a' Tajon horgonyzó minden hajóra lobogók tűzettek, 's algyudurrogások ropogtak; a' királynénál pedig udvarlat (Lever) tartaték a' Necessidades palotában.

I eiria báró, a' minho-tartományi zenebonáskodók vezére, hosszú fölszólítást bocsáta csapatához, mellyben a' mostani kormány hibáit fekte színekkel fösti, hogy velök meggyűlöltesse, 's a' pedroi charta helyreállítása iránt annyival indulatosb vágyot gerjessen bennök.

S P A N Y O L O R S Z Á G.

Madridi julius 29iki levél következőleg szól: Az igazgató királyné épen most erősít meg a' cortesgyűlés ama' határozatát, melly a' tized-előrlését, minden klastrom megszüntetését, némi csekély kivétellel, 's általában az egyházi javaknak nemzeti tulajdonná tételét tárgyzza. Eddig az egyháziak élélmzése 's az isteni szolgálat jobbadán a' buzgózkodók adakozásibul került ki; ennek nagy része az országra háramlott vissza, más részire pedig a' szegények számoltak; ezentul várakozni kell a' papságnak, ha sikerül e az országlásnak saját szükségéit kielégíthetni egyenes adóbul. Mindezt pedig maga a' törvényhozó testület intézé így, 's most, miután a' zárdákat, az egyházi edényeket 's javakat, nemkülönbén a' tizedet megszüntették, leromboladják a' spanyol egyház ós épületét, a' pápaszék jogait is, mellyek szerződéseken alapulnak; lábball fogják azokat tapodni, 's mind azt önhatalmulag intézni el, mikhez az egyház fejének megyegyezése is szükséges volna. A' cortes által az egyházi javítások kidolgozására megbízott választmány azt javaslá, hogy az ország semmi más gyámhatalmat ne ismérjen el, mint a' koronáét, holott eddig a' pápa 72 egyházi alapítványrul intézkedhetett; továbbá, hogy az egyházi lovagrendek, követségi ítélőszék 's a' t. törlesztessenek el; haton kívül minden más ünnep tiltassék el; az ország 47 püspökségre osztassék a' polgári kerületekkel vagyis tartományokkal egészen megegyezőleg; a' toledoi püspök Madridba helyeztessék által, őt új püspökség állíttassék, ellenben tizenhatsz régi püspökség, apátság 's a' t. törlesztessék el, 's minden püspökségben csak egy káptalan legyen. Az egyházi személyek fizetésirül is a' biztosságnak kelle gondoskodnia. Minden érsek évenkinti fizetése 120 ezer real, minden püspöké 80 ezer, a' legalsóbb osztályu papoké 3300, a' legfőbbeké vagyis negyedrendűeké pedig 10 ezer real. Ez indítvány által-

nyos tartalmát m. h. 26ikán fogadá el a' cortes, 110 szóval 17 ellen, 's tapasztalhatni, hogy azok beszélnek most az egyház ellen legindulatosabban, kik az alaptörvény megállapításakor a' türelmellenségért harczoltak. Ugyan jul. 29ikén következő cikket szavazott meg a' cortes: A' kormány betöltendi az üres egyházi hivatalokat az egyházi törvények által kiszabott időhatár közben. Ha a' körülmények gátolják e' végzemény foganatosításában: remélhető, hogy szokott buzgalma szerint minden eszközt használand, azt a' lehető legrövidebb idő alatt végrehajtani, 's errül a' cortest tudósítani. — Ez annyit tesz, hogy ha a' pápa a' kormány által kinevezett püspökök megerősítő oklevelét kiadni vonakodnék, a' kormány más valamely módot találjon, az egyházi rendeletekben kiszabott pápai megerősítés nélkül hivatalaikba iktatására a' püspököknek. Legforróbb pártolói az illyféle indítványoknak négy papkövet; név szerint Velasco, Venegas, Gil Orduna és Garcia Blanco. Öst. Reob.

Espartero hadministerré van kinevezve Almodovar gróf helyébe; mit több lap szerfölvött helytelenit, 's nem lát egyéb okot, melly a' kormányt e' lépésre bírhatta, mint csupán, hogy őt a' hadseregűl eltávolíthassák. Mint hiszik, a' kormányférlak közül még többet is kimozdítandnak hivatalából. Calatraváru is rebesgetik, hogy a' ministerségbul kilépend 's helyébe Campuzano parisi követ jutand.

Bayonnei levelező azon meggyőződését nyilvánítja a' Journ. des Débatsban, hogy ha d. Carlos az Ebron átmenetekor több önbizalommal 's bátor elszántsággal birt volna, könnyen Madridba juthatandó vala, mert Oraának hosszas idő kelle megszélyedt csapatának összegyűjtésére, Espartero pedig még az éjszaki seregnél volt; más részrül ellenben korholja a' királyné hadvezérít is lassúságukért 's munkálataik össze nem függése miatt. Ugy véli a' levelező, hogy d. Carlos most egy időre a' cantaviejai hegyekbe fog vonulni, de azt hiszi, hogy ott sem maradhatand soká élelmi fogyatkozás miatt. A' felső Ebronál, ugymond levele végén, több napig nem mozdulhata helybül, 's nem szállhatott csatasikra Escalara tábornok, élelemszerei hiányzata miatt. Illy körülmények közt a' navarrai juntára parancsolt, hogy neki 25ezer piasztert állítson elő, ellenkező esetben annak tagjait fölaggatással fenyegetvén. Senilhes (francia biztos) is mindenkép ügyekezett a' bajon segítni; de híjában, az ürestárokbul semmit sem teremthetett elő, 's mindössze 116 ingre tudtak szert tenni. Az itteni carlospártiak nem titkolják e' miatti szomorúságukat. Ők egészen más következményt reméltek azon ígértűl, mellyet nekik d. Carlos, Madridba menetelérül tön, biztosítván őket, hogy ebben semmi nem gátolandja őt. E' szép ígért 's biztatás nem teljesülhete, 's ha még azt valószínű akarná, alkalmasint mind a' két félnek előrül kellene a' harczot kezdeni. Egyéb tudósítások szerint is oda járul a' vélemények többsége, hogy d. Carlos minden módon ki akarja kerülni a' csatát 's az albarracini és cantaviejai hegyekben szándékozik magát megfőszkelni, hová a' tartományokban ide 's tova kóborló Quilez, Tallada, Esperanza és Aznar cimborafőnökök szerzendnek élelmet, zsákmányaikbul. E' csoportok összesen Gezer, Cabrera hadserege pedig 13ezer főbül áll; Espartero 25 ezer harczost vezet ellenük, 's legközelbi levelében azt ígérté, mint mondják, az igazgató királynénak, hogy d. Carlosot fogva viendi Madridba. A' trónkövetelő mostani tanácsadója 's meghittje Cabrera. Ez körülátan hatalommal bir, 's tetszése szerint börtönözthet be, kit akar.

Saragossai levél jul. 31érül 's némelly határvidéki lapok egy útközetrül tesznek említést, melly állítólag m. h. 27ikén Cantavieja vidékén a' carlospártiak 's Oraa hadserege közt történt; egyébiránt még részleteseb adatok nincsenek róla.

A N G L I A.

A' True Sun a' Norwich Mercury után rettentőket beszél a' toryk által e' várhelyen (borough) elkövetelt megvesztegetésekrül, hol azok mintegy 700 szózatot, néhányat 50- sőt 200 font sterlinggel is vásároltattak meg; voltak azonban dicséretes kivételek is; például egy szegény borbély 30 souveraindot, egy gyolostakács pedig, nyolcz élő gyermek atyja, kinek minden kész pénze 2 shillingből állott, reggel még nagyobb pénzmenyiséget vetelt meg.

A' Standard szerint a' megyei választások a' toryk részire ütnek nagyobb részben kedvezően, noha ittott ezekben is választatnak szabadelműek. — A' ministeri lapok arra szólítják föl a' választókat, hogy a' toryk és tulzó radical fél állnak szemközt, 's ha e' két közt kell választaniok, inkább mindig a' radical mellett szavazzanak, nehogy valamely conservatív követ-választás által a' képviselés elenyészszék. A' következő választások, t. i. J. Graham keleti Cumberlandban, Humeé 's Bingé Middlesexben és Francis Burdetté Wiltshireben, leghevesb vitatás alatt vannak, sükörök legkétesb 's elhatározásukra az ujságok pártjaik mellett minden eszközhöz nyulnak. A' Sun például Wiltshire választóit következőleg szólítja meg: „Vegyetek példát a' wigtownshirei választóktul, kik a' szoltáréneklő farizeust (ki ha megejtheti vala, még a' fünek 's virágnak is megtöltöta volna vasárnap a' növést, ki a' vendégházakat, vasúttakat, 's örömkerteket jámbor átok alá zárta) elkergették, hogy háboríttatlan függhessen eszméletein. Mind a' két baront semmit sem ér. Ha nem akar menni, kérdezzétek csak tőle: mi lön toryk elleni gyűlölségből, mellyet sirba kívánt magával vinni? Mi lett forró szeretetéből a' szabadság iránt? Mi terveiből az általános szózatjog, három éves parlament, 's titkos szavazás mellett, mellyeket 3 év előtt a' korona 's horgony vendéglőházban felolvasott? 'S ha nem akar felelni, fordítsátok lovai fejét ismét London felé, 's mondjátok neki, hogy inkább a' szél.

vitorlát választjátok tornyotokon, mint olyt férfit, ki elesküszí azon elveket agg korában, mellyeknek éveit virágában 's erejében hódolt.

Middlesexben a' szavazás 3kán igen ingatag volt. 4 óraker délután a' szavazatok így állottak: Wood (tory) 3728, Pownall (tory) 3533; Byng (reformer) 3685; és Hume (reformer) 3422 szózáttal. Hume, kit a' Standard fölötté gyaláz, a' Chronicle pedig igen magasztal, egész napon által folyvást kisebb számban vala. A' szavazást aug. 4én is folytaták. (Legújabb tudósítások szerint e' nap délután folyvást kisebbszámu szavazattal bírtak a' szabadelmű jelöltek.)

A' parliament-választások a' megyékben nem igen kedvezően ütnek ki a' ministerség részire. Middlesexben Hume megbukott. A' szavazást aug. 4én végezték. De megválasztott Byng radical 's Hume helyett Wood tory. A' tory lapok kurjongatnak e' miatt örömmükben. Dublinban O'Connell Dániel megválasztott ugyan, de csekély szótöbbséggel. O'Connellt kilkenyben is megválasztották. — A' skót és irlandi választások azonban hihetőleg helyrehozzandják azon veszteséget, mit a' ministerium az angol megyékben szenvedte. Az angol városokban is győztes lön a' ministerium. A' toryk oly annyira emelgetik fejüket, hogy már arról gondolkodnak: miképtehessék Sugdent Abereromby helyére alsóházi elnökké (speakerré.) Noha ezuttal több választáskor történtek rendháborítások kisebb nagyobb mértékben, komolyabb kimenete azonban csak a' nyugoti yorkshireinek volt, hol Wortley a' tory jelölt nagy életveszélybe jutott, 's csak az által menekheték meg, hogy ellentársai ótalmához járult. Ezek Morpeth lord és Sir. G. Struland valának A' „kékek“ és „sárgák“ megütköztek, 's több halál és számos megsebesítés lön annak következése.

Dublin város részére jul. 31én történt a' jelöltek megnevezetése. Népcsoportok feszült várakozásban már kora reggel óta állának a' Courthouse mint a' közelgő harc láthelye körül. Előtte hét nagy szavazási sátor vala fölállítva. Kevéssel 10 óra előtt nagy örömkialtás O'Connell és Hutt szabadelmű szöszedőjei jövetét jelenté, utánok nem sokára West 's Hamilton conservatív ellenfeleik következtek, kiket pártjuk „kenti tüzzel“ üdvözlött. Kevéssé lecsilapulván a' zaj, O'Connell egy padra hágott, 's kiálta: „No 's legények! Halljuk az irlandi kiáltást: „Hurrah a' királynéért!“ Mind a' két párt versenyeni látszék, mellyik képes hűséges érzelmeit hangosabban kifejezni. A' közönséges előzmények után a' város lordmayorja személyesen hozá javaslatba Hamilton Sándor Györgyöt mint jelöltet. Hamilton és West azután előadák politikai hitvallásukat. Felelt nekik O'Connell ismeretes nézetei megfajtásával. Beszéde végén felolvásá J. Russell lord levezet Mulgrave lordhoz, mellyben a' királyné teljesen javajla Irland igazgatását, 's erre West és Hamilton urakhoz fordult e' kérdéssel: „Készek vagytok e' ő fölségével a' királynéval e' pontban egyértelműen cselekedni? támogatni fogjátok e' Mulgrave igazgatását? Ha igennel feleltek, akkor nyilvánítom, hogy én 's társam a' megválasztásról lemondunk“ Hamilton: „Nem, mi nem fogjuk azt támogatni.“ O'Connell: „No, ez már legalább őszinte beszéd; de hol hát hű érzetek? Világosan nem a' királyné 's kormánya ellen támadtok e' Előbb ugy e' a' királynénak éljenti kiáltottatok, mert el nem kerülhetétek. Így tehát diadalmaskodtam fölöttetek: mert az Eljenti kiskartam töletek.“ Erre kézemeselés következék, 's a' sherif nyilvánítá, hogy O'Connell és Hutt részén a' többség. Másnap megkezdék a' szavazást, a' toryk sürgetésire. Az egész választás minden csendháborítás nélkül ment véghez, csak midőn Moore ur Hamilton mellett beszélt, támadt a' karzaton mozgás, melly alkalommal valaki gyilkot ránta. Azonnal kiáltozák: „Semmi hannoverait! Ki a' hannoveraiakkal! 's a' t.“ Ezen embert elfogták. A' Standard következő történetet beszél, ha igaz: „Mintán West a' szónokalkotványon azon vádat elutasítá, mintha ő kath. bérnökei iránt keményszívű volna, azt adá még hozzá, hogy O'Connell igen gyakran szemére hánytá testi rutságát, de ő (West) legalább nem ékesíti magát idegen tollakkal. Ha O'Connell ur kellemes személyességgel (külsőséggel) dicsekszik, vegye csak le vendég-haját a' Bond-Streetbelit, 's úgy lépjen a' nép szeméi elé, akkor majd kiki megítélheti, ki kettőjük közül a' szebbik! Erre rögtön lerántja O'Connell vendég-haját, 's természeti kopaszágában állott. E' tett hatása leirhatlan volt; O'Connell arca szeszélytől és tréfásságtól sugárzék. Az egész gyűlés, a' sherif, a' jelöltek, a' narancs-színűek (orangisták) és zöldek (szabadelmű irlandiak) felledék egy perczig a' választási harcot e' mulatságos jelenés hatásának teljes élvezhetése miatt. — O'Connell levelet bocsátott Kildare választójához, hogy az ifju Rutvent ne válasszák meg, mert titkos orangeférti 's népellenesség. — Aug. 3án megszűnt a' nyilvános gyász az elhunyt királyért. — Az udvari még eltartand egy ideig.

A' M. Chronicle, melly még aug. 4ikén is igen buzdítá a' middlesexieket, hogy csak válasszák meg Hume-t, annak kimaradtáról következőleg értekezék: „Nem titkoljuk a' fájdalommat, mellyet a' miatt érezünk, hogy oly koros 's érdemteljes statusfértit oly fiatal győzött meg, kinek érdemeit eddig Middlesex választóji teljes séggel nem isméri, habár azokat a' fashionable (divatszerű) körökben eléggé becsülik is. Azonban Hume ur hathatósan nyilvánítottá: „En Middlesexben legyőztem, de a' toryk rosszul számoltak. Biztosíthatom őket; hogy nem szabadulnak meg tőlem.“ Mi azon gondolattal vigasztaljuk magunkat, hogy a' middlesexi reformerek győzendők valának, ha a' szózat-szedésre (canvass) illő szorgalommal ügyeltek volna.“ Hozzá teszi azután: „A' ministerek ugyan nem fognak oly szaporodást nyerni előbbi többségükhöz, minőt ohajtottak, de Skótiában 's Irlandban elégnél is többet fognak kap-

ni arra, hogy angol megyebeli veszteségeiket helyre hozzák. E'rmint akadályozzák a' toryk a' ministereket, ók még most is oly megszese vannak a' hatalom birtokától, mint valaha. —

Az Allg. Ztg. az Öst. Beob. szerint hibásan jelenté, hogy O'Connell Dublinban már megválasztott, mivel a' tudósítások Dublinból a' szavazás másod napjáról szólnak, pedig Irlandban a' szavazás nem két napig tart mint Angliában, hanem ötig. A' legújabb tudósítások szerint tehát O'Connell csak többséggel bírt versenytársai fölött, de a' szavazásnak még vége nem volt. — A' legfiatalabb parlament tag ez úttal alkalmasint Paget Alfred lord leend, ki imént lefolyt jun. 29én mult el husz o'negy éves. —

A' bukernyővel rosszul sikerült próba által szerencsétlenül öszszerombolt Rob. Cocking haláláról a' halottvizsgáló bíróság következő határozást hozá: „hogy a' megholt véletlenül és balsors által veszett el, különféle tetemes sérületek miatt, mellyeket egy általa föhálált, 's készített bukernyőben a' léghajóból leeste által szenvedett; 's hogy a' mondott bukernyő, mivel egy ember halálát okozta, engesztelő áldozat gyanánt a' királynéra jut (ki itt Isten helyét viseli).“ Az eskütszék egyszersmind komolyan megrová azon föld birtokosát, mellyre Cocking lebukott, mivel az a' bukernyőt 's holtestet hat pence árért mutogatá azon csalfa ürügy alatt, hogy a' bevétel az özvegynek van szánva. — Példaul arra, milly szorosan van az angol törvénytisztogatás arra számítva, hogy semmi ártatlan ne vonassék vád ügybe, 's hogy a' jogot a' vád érdekéntul nem viszi, szolgálhat az, hogy a' halottvizsgáló, mielőtt Greent, ki Cockingot bukernyőstül léghajójához kötve a' magasra vontatá, kihallgatá, megintette, hogy válaszában semmit se mondjon, mi őt magát (Greent) bekeverhetné. (A' mi törvényünkben is megvan, hogy maga ellen az ember semmi vallomást tenni nem tartozik. Mennyire különbözik e' jogelv a' francia bánásmódtól, hol az embert gyakran csak pusztá névhasználat miatt is börtönbe hurcolják!)

FRANCZIAORSZÁG.

A' Jour. de Paris tudni akarja, hogy azon, 250,000,000 frankból álló, új kölcsön, mellyet Anglia biztosítása alatt kellett volna a' madridi kormány részire kötni, épen az alkukötés pillanatában megsemmisült, mivel Franciaország ellenmondott azon kereskedési szerződésnek, mellyet Anglia biztosításaért mint hasonértékűt köte ki magának. Így tehát a' tuillériák kabinetje nemcsak maga semmit nem tesz a' spanyol királyné, 's kormány fölsegíttetésére, hanem még másoknak, kik azt tenni készek volnának, gancsot gördüget útjukba. —

Orleans hg utazásáról Rouenbe a' Moniteur azt említi, hogy a' maire a' hghöz intézett megszólításában azon inséget 's hanyatló állapotot tevő beszéde fő tárgyává, mellyben a' város kereskedése sanylik. — Válaszában a' hg ígerte is, hogy megvizsgálandja, mi az inség oka, 's millyen eszközök által segíthetni rajta. — Midőn Elbeuf nevezetességeit megnézte Orleans hg 's nője, megmutaták nekik egyszersmind azon szép törvénytérmet, mellyben valaha a' parlamentek tartattak, hol II. Henrik király oct. 8án 1580-ban valamennyi hggel, párral, bibornokkal, a' korona nagy tiszteivel törvénytérmet tartott. — Orleans hg 's hgné Havreba aug. 3kán érkeztek 's megjelentek azon tánczvizgalomban, mellyet tiszteletükre adtak. —

Ama' Ferrand nevű, nem rég Havreban elfogatott piemonti szökevény a' juniusi zendülésekben 's lyoni lázadásokban tünteté ki magát, azután pedig Angliába szökött. Azt mondják, Angliában azt állította: Fieschi, Alibeaud 's mások csak gyöngé fők; ő képes lesz megölni a' királyt, mert ő semmit sem hájt a' környezetre. Midőn később a' gőzhajó Southamptonból Havreba jul. 29kén megjelent, megtudták, hogy valamely ember is kiszállott, ki útlevelében Ferrand nevet visel. A' rendőrség őt azonnal fölkeresé elfogás végett. Több rendjelt találtak nála 's egy csomó fehér port. Megjegyzik, hogy Ferrand megérkezése Orleans hg utazásával Havreba, 's mindenféle lázító iratok fölraggatásával épen egy időre esik, mellyek arra szólíták föl a' népet, hogy azon ünnpit tánczvizgalmat, mellyet a' városi polgárság a' herczegnek ad, ne nézzék el nyugotán. Aug. 3kán összecsoportozás történt a' maire háza előtt, hol lármáztak és süvöltöztek. A' nemzetőrség és sorkatonaság közáporral fogadtatt, de végre a' sokaság csakugyan elszélyesztett, Ferrandot Parisba vitték. —

Martin du Nord a' francia kereskedési minister kíséretestül aug. 3kán érkezett Londonba, honnan azonnal Manchester, Liverpool, és Birmingham felé utazott a' vasutakat és gyárokat meglátogatni. Orleans hg 's hgné aug. 5én délben hagyá el Havret. Egy nappal előbb azonban meglátogatták „Lyon város“ nevű amerikai gőzhajót, mellyre nemzetőrség ünnepélyesen fogadá a' magas látogatókat. A' havrei nemzetőrség hangászkarja e' hajón a' Marseillaise zengésével fogadá őket. — Az utóbbi három hónapban 6,023,000 franknyi pénz érkezett jelenték a' vámhivatalnál. Havreban az egyesült statusokból 1834ben a' bevétel az első hat hónapban nem volt több 200. franknál. — A' Havreban elfogatott piemonti szökevény, — Ferrand — Parisba vitetett a' Conciergeriebe. Több izbelivallatási közben nagy elbizottságot mutatott. — Morillo (Carthagenai gróf) spanyol tábornok a' barçgesi fürdőben meghalálozott. — A' francia udvar Fu kastélyban fog egy ideig nyaralni.

Parisi levél szerint, jul. 25rül, Laffitte hitelbankja már megkezdé munkálatit, még pedig minden reményt haladó következményekkel. Laffitte csak 50 milliónyi alaptőkét ohajta, 's 14 nap alatt már 65 millió volt aláírva. Két év mulva pedig az egész parisi kereskedőség kapcsolatban állandó e' basznos vállalattal, melly 25

franknyi jegyeket is oszt ki, míg a francia bank 500-asnál kisebbeket nem bocsátja közre, mi az adásvevést igen nehezíti. Laffitte bankja mindenemű letéti tárgyakra is kölcsönöz, 's így minden tekintetben üdvös befolyású leendő Franciaország jólétére.

Rothschild báró a maskarai 's tlemzeni zsidóság közt 10 ezer frankot osztalt ki. —

N É M E T O R S Z Á G.

A badeni RRdek 2dik kamrája utolsó ülésében jul. 31kén Rotteck követ tudósítást tön több előterjesztvényről a kath. papság nötlensége eltörlesztését tárgyazólag, 's javaslatba hozá, hogy azok a ministeriumhoz utasíttassanak, melly abban okot lelend a megígért tartományi zsinattartásra. Duttlinger követ támogató e' javaslatot 's kifejté az előbbi országgyűléseken is felhozott számos okot a kath. papság nötlensége eltörlesztésére. A belminister azt nyilvánítá, mindegy, akár a kamra levéltárában porlik el a benyújtvány, akár a statusministerségében; egyszersmind azt, hogy e' tárgy nem a kamra tanácskozására alá tartozó, sőt igen különösnek találja, hogy a nagyhercegi kormánytól kívánatik, olyasminek megtétele, mit a nagyobb kath. statusok eszközölni soha sem merészlettek. Welker követ a nötlenség-eltörlesztés mellett szólott, 's megmutatá, hogy abban egy eszköz rejtezik a katholicizmusnak magasb tisztaságot szereztetni, 's igen panaszolja, hogy e' vallás tisztítására oly rég óta semmi sem történt, noha igen nagy szükség volna rá, egyszersmind támogató a biztosság indítványát, főleg a zsinat-tartásra. Blittersdorf, a külügyek ministere nyilvánítá, hogy oly kérdések vitátása csak a szenvedélyeket ingerelheti föl, 's a kath. egyház belső csendét szükségkép meg kell háborítania; hogy a nagyhség kath. népségének, melly lélekisméreti szabadságra teljes igénynyel bír, nagyobb száma az újítást bizonyosan ellenzi, hogy a nötlenség a javasolt zsinat útján a kath. egyházban szükségkép szakadást fogna okozni, mivel a római udvar megegyezésére soha sem lehetne számot tartani; hogy egy tárgy sem nyújt nagyobb nehézségeit, mint a kath. egyházi ügyek szabályoztatása, mivel nemcsak a külön hitvallásokra kell tekintettel viseltetni a nagyhségben, hanem a felső rajnai egyházi tartomány többi statusára, 's a katholika egyház fejére is, mivel minden oldalú egyetértés nélkül sükkerrül nem is álmodhatni, ennél fogvást, annál vétkesb volna: illy égő kanóczot vetni a nhségbe, 's mindennemű meghasonlást okozni a papság, a világiak, az egyesült statusok, 's Roma közt; hogy a nagyhségi kormány igen idegen távolról is erre kezelt nyujtani 's a kath. egyházban látítás útján előhaladni, 's így a biztosság javaslatának, ha tán azt a kamra elfogná is fogadni, ez legkisebb következt sem adand. Trefurt követ azt mondá: mikép még a legjelesb kath. papsághoz tartozó irók is hasonlag támogatják a nötlenség-eltörlesztést, 's a külminister tulságos aggodalmait alaptalanoknak tartá, mert a katholikusok nagy többsége megegyez a nötlenség-eltörlesztésben. Blittersdorf báró viszonyzá, hogy, ha, mit különben nem hiszen, ez utolsó körülmény igaz lenne is, a katholikusok kisebb száma részire is követeli a lélekisméreti szabadságot, 's ismételnie kell, hogy e' kérdés nem tartozik a kamra tanácskozási alá. A szónokok nem tudhatják, mint hatnak a mondottak a katholikusokra, így például ő (mint individuum és katholikus) kénytelen őszintén megvallani, hogy az által, mit Welker követ mondott, ő legbensőjében sérült meg. Még néhány váltott vitátás után a kamra többsége a biztosság javaslatát csakugyan elfogadta. Öst. Beob.

Berlin aug. 3án „Posen tartományból ismét különféle hírek érkezének egész községek tévelygésiről, kik az úgynevezett ájtatosdiak (pietisták) társulatához csatlakoztak. Már mult évben kezdé vizsgálni egy hasonló ügyet Meseritzben, különösen azon czélra nevezett küldöttség befolyása mellett, a tartományi fő papi előljáró, mellynek következményi azonban még nem tudvák.“

A bajor kir. kormánylap kir. leírást közöl, mellynél fogvást az országgyűlés-tartás ideje meghosszabbítatik — 's az elosztás sept. 30ikra tétetik.

H A N N O V E R A.

Az Allg. Ztg. jul. 31ről következő levelet közöl Hannoverából: „Ugy hiszem, — már megírtam Önnek, miszerint itt abban sehogysem tudnak megegyezni, milly terjedékben, vagy mi korlátozással kelljen az öiki rendelést magyarázni. E' bizonytalanság biztonysággal szolgálhatnak következő körülmények: Scheele, az új minister, a ministerium teljes ülésében nem rég egy rendelést terjesztett elő, mintegy következő tartalmat: „Ö fölsége legfelsőbb kedvetlenséggel azt vette észre, mikép újságírók 's egyéb hivatalnok az öiki rendelést méltatlan 's atyáskodó szándékaihoz illetlen módon elmék fölháborítására használják, mintha ez által az ország alkotmány felforgatására czélozna, holott ő fölsége csak kétségét akará ki mondani a status alaptörvényről, 's a további rendeléseket még fen akarja tartani. 's a t. szóval némi felszólítást a hirlapok ellen. st. a félét. Miután azonban valamennyi minister egyhangulag ellene nyilatkozott, mivel az mind ő fölségéhez, mind az országhoz nem méltó, 's minthogy e' lépést, mellynek a nyilvános véleményt fölvilágítania 's megnyugtania kellene, még inkább eltevesztőnek tartották, újabb rendelésről nem vala szó többé. Néhány nap óta Leist nevű kancellaria-igazgató Stadeból itt tartózkodik, kit azért hivattak ide, hogy publicistai észlehetőségét 's ismereteit, mellyeket mint az egykori Híros király (Bonaparte Jérôme) udvaránál status-tanácsos

és status-jogruli író is eléggé tanusított már, a statusalaptörvény 's a rendeletről támadt kérdések megvizsgálására használják. Mondják, Leist publicistai tekintetét a rendelés kivívására szándékuk használni, anélkül, hogy azt visszahuzni kénytelenültesse. Végre következő körülmény is az alkotmány-kérdés oldatlanságát bizonyítja. A ministerium kérdést tön: mi történjék ezentúl a tisztviselők alkalmazásakor a szolgálati esküvel, valljon t. i. az esketés a status-alaptörvényre történjék e? — minthogy a rendelés azt nyilvánítja, hogy minden a régiben maradjon, — vagy a tisztli hűletételkor a statusalaptörvényről semmi említés se tétessék e, minthogy az öiki rendelés által az legalább felfüggesztetett. E' bizonytalanságot Scheelenek egy irata a többi ministerhez elismerte, 's az nem is törlesztett el, hanem oda intéztetett, hogy a statusalaptörvényről kérdések végső elintéztetésükig semmi új hihetőleg a RRdek, még pedig a statusalap-törvény RRdeinek összehívataása által fog megesni, kiknek ő fölsége a status-alaptörvényben általa ohajtott, v. szükségeseknek ismért módosításokat előterjesztendi, és pedig nem, hogy, mint az öiki rendelésben mondatik, azokat mint már kir. határozatokat csak tudtukul adja, hanem hogy a RRdek azokról tanácskozzanak. De mi történik azután, — mi pedig mégis lehetséges, — ha a RRdek a statusalaptörvény javasolt módosításiban meg nem akarnának egyezni? Akkor nem maradna egyéb hátra, mint a szövetségi bírósékre hivatkozni. A statusalaptörvényt e' módosítások miatt most egészen újra dolgozzák.“

A hannoverai lap aug. 4kén tagadja, hogy akár Hannovera városban magában, akár Osnabrückben, mint azt az Allg. Ztg. valamely berlini levelezője állítá, zendülés történt, 's annak következtében valamely bizonyos ablakokat betörték volna. Sőt inkább az egész ország nyugottan várja ő fölsége legfelsőbb határozását további sorsáról.

A hannoverai újság aug. 5én egy cikkelyben fölhatalmazottnak állítja magát nyilvánítani, mikép a julius öikén költ királyi rendelet fölül helytelen vélemények szárnyalnak a közönségben. Szerinte elsőben is az 1833ki statusalaptörvény a nevezett rendelet által nem is fűggesztetett föl, annál kevesbé törlesztetett el. Mint-hogy az igazgatásra néve annak minden hatása még eddig fenhagyott, (kivéven hogy Scheele minister nem esküdt az alkotmányra; hogy a kir. rendelést nem oly minister írta alá, ki az alkotmányra meg volt esketve; hogy a megesketés kikerülése végett hivatalokra új kinevezések nem történhetnek.) Sőt a följebbi tetemes kivételeken kívül — minden előbbi menetében 's állapotjában maradt. A király, ugymond e' cikk, csak azt akará e' rendelés által kifejezni, hogy ő elsőben is az alaptörvény sem alaki sem anyagi kötelezését nem isméri 's nem fogadja el; azután, hogy annak hasznosságát vizsgálat alá akarja bocsátani.

O L A S Z O R S Z Á G.

A Diario di Roma rendkívüli uton Palermóból jul. 24ről azon tudósítást vevé, hogy három nap óta semmi cholera eset sem fordult elő. Minthogy már most az ijedelem szűnik, a rokonok 's barátok után kérdezősködnék, kinyitják a boltokat, 's dologra ismét visszatérnek az emberek. Régibb levelek a rémidőről, mellyben a cholera legfőbb mértékben dühöngé, következőleg tudósítanak: „Az idő komor, a hőség rettentő vala; az ég ónszínű, a l'g sűrű 's fojtó. 9én este a halálozások száma már 11,100-ra ment; egyedül 6kán 1800 juta temetőbe. A' kormány csudálatra méltó szilárd-ságot 's munkásságot fejté ki. A' főhelytartó szokás szerint végzé minden dolgait, még nője halála napján is; következőt napon elnökösködék a tanácsban. A' rendőrség igazgatója, Cunia herczeg, éjjel nappal vigyáz, 's dolgozik; Schudy és Vial tábornokok és Statella gróf folyvást lóháton vannak, 's mindenütt szemlélhetők, hol jelenlétük szükséges. Még meg kell jegyezni, hogy e' nagy 's népes városban ninesen több 5000 katonánál, 's a rend még is fentartaték mindeddig. — A' cholera Romában is kiütött; de még eddig csak néhány egyes eset mutatkozék. —

E L E G Y H I R.

Kremsmünsterben jul. 28—29ki éjen gyönyörű éjszaki fény vala látható éjszakelet felé 10 óra után; melly azonban csak rövid ideig tartott, de az éj folytában négyszer tünt föl.

GABONAÁR. Vidéki városink piaczin; pozs. mérője váltó gar.

	buzs	készler.	rozs	árpa	zab	kukur.	kőles
aug. 3án Ungvár	86-82	80-76	70-66	48-46	38-34	86-80	—
„ 4én Uj-Becse	40-35	30	—	25	30	—	—
„ 5én Arad	72	52	52	21	38	—	—
„ 5én Pécs	70	55	50	30	30	—	40
„ 8án Debreczen	70-60	50-30	30	30-20	—	—	80-70
„ 10én Mosony	104-60	55-47	50-45	35-29	28-20	66-55	—
„ 11én Arad	72	53	50	21	24	58	—
„ 11én N. Becsk.	50-35	30-20	—	25-21	20	45	—
„ 12én Komárom	66-54	50-45	36-32	30-27	—	—	—
„ 12én Szeged	69-55	40-35	—	30-24	30-25	60	55
„ 18án Pest	76-58	50-43	40-33	24-23	20-16	—	—

PÉN Z K E L E T: Bécs, Aug. 16án. 5 pCtes stat. köt. 105 1/4; 4 pCtes 100 1/32; 3 pCtes 77 7/16; bécsvárosi 2 1/2 pCtes bankköt. 66 Barkrészvény d. 1379 7/8.

DUNA VIZ - ÁLLÁS: Augustus 17dikén: 7' 6" 0" 13dikén: 7' 5" 9" 19dikén: 7' 5" 0"